

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autora:	Mateusz Stajszczak
Przedmiot:	Historia muzyki
Temat zajęć:	<i>Gatunki wokalnoinstrumentalne baroku – pasja</i>
Grupa docelowa:	III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony
Ogólny cel kształcenia:	Omówienie pasji jako barokowej formy wokalnoinstrumentalnej w oparciu o przykłady dzieł i ich inspiracje dla współczesnych artystów.
Kształtowane kompetencje kluczowe:	Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 18.12.2006, Kompetencje kluczowe: 1) porozumiewanie się w języku ojczystym; 5) umiejętność uczenia się; 8) świadomość i ekspresja kulturalna.
Realizacja podstawy programowej	<p>I. Muzyka w ujęciu historycznym – periodyzacja, język, właściwości i charakterystyka.</p> <p>5. Barok. Uczeń:</p> <p>1) charakteryzuje muzykę barokową w kontekście estetyki epoki, uwzględniając:</p> <p>c) szczyt rozwoju polifonii związany z twórczością Jana Sebastiana Bacha,</p> <p>2) omawia cechy wybranych form muzycznych (fuga, preludium, toccata, suite i partita, tańce: menuet, gawot; koncert, concerto grosso, sonata barokowa, uwertura, opera, oratorium, pasja, kantata);</p> <p>4) wymienia i charakteryzuje twórczość kompozytorów (Claudio Monteverdi, Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Haendel, Antonio Vivaldi, Arcangelo Corelli, klawesyniści francuscy: Jean Philippe Rameau, François Couperin).</p> <p>II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych. Uczeń:</p> <p>1. zna podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla opisu i zrozumienia wybranych dzieł muzycznych;</p> <p>3. zna konteksty kulturowe i naukowe powstawania muzyki;</p> <p>4. dokonuje analizy percepcyjnej, uwzględniając:</p> <p>a) elementy muzyki,</p> <p>b) podstawowe techniki kompozytorskie,</p>

	<p>c) cechy stylów muzycznych,</p> <p>d) strukturę gatunków i form muzycznych, ich zmiany i rozwój,</p> <p>e) funkcje: np. religijna, społeczna, użytkowa, artystyczna i in.</p> <p>III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata) i/lub pisemnej (np. esej, referat) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię; przybliża twórczość i działalność przedstawicieli różnych obszarów kultury muzycznej, np. dyrygent, leader zespołu, koncertmistrz, reżyser spektaklu muzyczno-teatralnego, kompozytor, wykonawca, wirtuoz, primadonna, primabalerina, performer, klezmer, muzykant, pieśniarz; interpretuje i odczytuje w kontekście dokonania epoki wybrane dzieła muzyczne.
Cele (szczegółowe) operacyjne:	<ul style="list-style-type: none"> - Uczeń: - wskazuje cechy pasji jako formy wokalnoinstrumentalnej baroku; - dokonuje podziału pasji na rodzaje; - odczytuje zapisy nutowe przykładowych pasji; - omawia pasje Johanna Sebastiana Bacha jako przykłady twórczości barokowej; - wskazuje inspiracje pasją barokową w dziełach współczesnych; - przyporządkowuje dzieła do ich autorów; - rozpoznaje dzieła na podstawie nagrań dźwiękowych; □ stosuje właściwą terminologię muzyczną.
Metody kształcenia:	<ul style="list-style-type: none"> - impresyjna - analiza utworów muzycznych; - pokaz interaktywny; - burza mózgów; - dyskusja moderowana.
Formy pracy:	<ul style="list-style-type: none"> - praca całego zespołu klasowego; □ praca w grupach; - praca indywidualna.
PRZEBIEG LEKCJI	
Faza wprowadzająca:	

1. Przypomnienie cech muzyki wokalnoinstrumentalnej oraz form muzycznych poznanych podczas wcześniejszych lekcji.
2. Wprowadzenie pojęcia pasji i wskazanie źródeł jej pochodzenia. Nauczyciel wyjaśnia genezę pasji, odwołując się do epoki średniowiecza i renesansu. Wymienia jej części oraz wyświetla schemat interaktywny, omawia rodzaje pasji.

Faza realizacyjna:

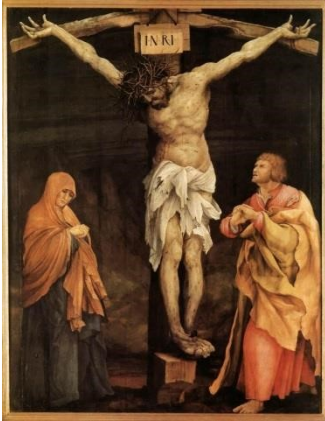
1. Nauczyciel wyświetla trzy ilustracje z zapisami nutowymi różnych pasji, napisanych do tekstu św. Jana. Uczniowie uzasadniają, w jaki sposób zmieniła się jej forma od średniowiecza do baroku (burza mózgów). Najtrafniejsze propozycje zostają wypisane na tablicy.
2. Nauczyciel wprowadza podstawowe informacje o Johannie Sebastianie Bachu jako jednym z najbardziej reprezentatywnych twórców pasji. Dzieli klasę na 4 grupy, które wykonują to samo zadanie – zapoznają się z tekstem źródłowym i animacją informacyjno-muzyczną. Porównują exordia z *Pasji według św. Mateusza* i *Pasji według św. Jana*, i wskazują różnice oraz elementy podobne.
Każda z grup przedstawia swoje spostrzeżenia i wyciąga wnioski. Najciekawsze z nich, po weryfikacji nauczyciela, zostają zapisane przez uczniów.
3. Nauczyciel prezentuje Krzysztofa Pendereckiego jako kompozytora współczesnego, który zainspirował się dziełami Bacha do napisania *Pasji według św. Łukasza*. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z wywiadem z Pendereckim oraz wysłuchują fragmentu dzieła: *O Crux, ave*. Dzielą się refleksjami z wywiadu, wskazują powód inspiracji Pendereckiego. Nauczyciel zwraca uwagę na syntezę dawnych i współczesnych środków kompozytorskich użytych w wysłuchanym materiale dźwiękowym.

Faza podsumowująca:

1. Przypomnienie definicji i genezy pasji oraz rodzajów.
2. Uczniowie wymieniają znaczące dla rozwoju pasji pojęcia i kompozytorów oraz ich dzieła. Wskazują pasję jako ważną formę wokalnoinstrumentalną dla muzyki religijnej.

Praca domowa:

Wskazanie kompozytorskich środków ekspresji w dowolnej pasji, które zdaniem ucznia mogłyby posłużyć jako ilustracja dźwiękowa do obrazu *Ukrzyżowanie* Mathiasa Grünewalda:

Mathias Grünewald, *Ukrzyżowanie*, pomiędzy 1475 a 1480, Staatliche Kunsthalle Karlsruhe, Niemcy

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/10/Matthias_Gr%C3%BCnewald - The Crucifixion - WGA10789.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/10/Matthias_Gr%C3%BCnewald_-_The_Crucifixion_-_WGA10789.jpg)

1. Indywidualne sprawdzenie umiejętności opanowania materiału (zadania sprawdzające w ramach samokształcenia).